

Åttonde roten, tomt 22

Kvarteret Nålmakaren

Tjugonde roten 1637–57v

Östra Hamnens östra sida

Tionde roten 1657h–1670

mellan Kronhus- och Sillgatorna

Hans Roett (Rodt, Rode)

bodde i tjugonde roten 1637–40 men man har föga hjälp av längderna att få veta, var hans gård låg. Mest förefaller det som om hans gård låg söder om Björn Olofssons.

I juli 1633 står Hans Roett antecknad i tegelbrukets leveranslista som avnämare av 150 st tegel. *Johanna Sinklers* vände sig i kämnärsrätten samma år mot Hans Roett, som föregående höst hade köpt en halv läst sill av hennes man. Sillen kostade 6 rdr tunnann men Hans Roett hävdade att priset var $5\frac{3}{4}$ rdr tunnann och begärde 8 dagars dilation.

15.10.1637 gifte sig Hans Roett (begr. 4.5.1642) med *Rangel(a) Johansen* (begr. Chr 21.3.1658). Först 1650 såldes Hans Roetts gård till *Olof Bengtsson*, som betalade huseköpspengar 1.16 den 1 augusti s.å. för en gård som kostade 30:-.

Var det samme Olof Bengtsson, som 5.5.1650 uppbjöd *Sven Jonssons* gård (kostade 50 rdr, huseköpspenning 1:-)? En Olof Bengtsson står i tionde roten 1656–58, en (densamme) i nionde roten 1659–65. Var det Olof Bengtsson Högen?

Sven Jonsson Swart

1656–1690

En Sven Joensson, som bör vara denne Sven Jonsson Swart betalade 1655 2 d smt i huseköpspenning för en tomt, som hade kostat honom 100 daler. Troligen hade han tidigare bott 8.23. Som framgår 8.21 var Sven Jonsson granne till *Björn Olofssons änka Kerstin Björns* och övertog hennes gård.

I brev till magistraten 1696 (EIIa:15, 11.5.1696) klagade *Margareta Jockumsdotter*, sal Sven Jonsson Swarts änka, över den stora skuld hon råkat i genom mannens mångåriga sjukdom och behovet av gårdens reparation. Om inte hennes son hade hjälpt henne hade hon måst frånträda gården. Hon begärde att få låna 100 rdr till att betala kreditorerna med och till hamnens uppriktande. Den 27.2.1699 uppbjöd Bankokontoret hustru *Margareta Joakimsdotters* hus vid Lilla Bommen. Den son, som hjälpte *Margareta Joakimsdotter* ekonomiskt bör vara

Joan Svensson Swart,

som står skriven för tomtöret 1696 för en tomt intill handskmakaren *Sven Larsson Ahlman*. En annan son (styvson?) *Jacob Swart* var på 1660-talet verksam som köpman. Redan vid kämnärsrätten 23.3.1660 uppträdde han och fordrade betalning av *Tore Jonsson* för 136 pund risgryn, *Tore Jonsson* häremot ”exciperar, att Rijsgrynen icke äre så goda, som han meent hade”. 19.8.1663 krävdes vid samma rätt *Per Andersson* av *Jacob Swart*, som i sin tur den 20.3.1672 krävdes av *Lorentz Goos* på *Lucas Lützens* vägnar genom *Nils Eriksson*. *Jacob Svensson* hade

fullmäktigen *Sven Ambiorsson*, som var flitigt använd som sakkörare. Den 26.8.1670 representerade Sven Jonsson sin son Jacob Swart mot *Erik Larsson saltmålare*, som på *skepparen Michel Hanssons* order hade uppmätt 3 tunnor malt åt *Kerstin Olof smeds*, så att Jacob Swart hade kommit till korta. På 1700-talet omtalas en yngre Jacob Swart med *brodern Carl Friedrich Swart*. De var söner till *kammarrådet Birger Swart*. En *skeppare Johan Swart* fick burskap 9.11.1682. Det bör vara hans hustru den *Ingeborg Corneliidotter*, som 27.8.1691 berättar, att hennes sal man Johan Svensson Swart avstått all sin egendom till kreditörerna och lämnat henne och barnet i stor fattigdom. Kreditörernas ackordsbrev var daterat 28.7.1684. Bouppteckning efter Johan Svensson Swart ägde rum 12.10.1691.

Den 8.11.1690 inlöste Johan Svarts efterleverska Ingeborg Corneliusdotter ett stolrum efter sin svärmoder *Margareta Svarte Svens*, ”emedan hon härifrån och till Carlskrona med hennes man bortflytt är”. Var den bortflyttade identisk med Margareta Joakimsdotter? Levde Sven Joensson Swart då eller var hon omgift?

Tomtöret betalades 1705 av *skepparen och handelsmannen Alexander Williamsson*. Han blev icke långvarig här, ty den 2.4.1706 uppbjöd han tvenne tomter på Kronhusgatan och Östra lilla hamnen belägna, som tillhört rådmannen Daniel Crocat (8.25 och 8.26). Han avled på Gullmarsberg, 18.5.1729, 64 år gammal (begr. 3.6.1729 i Skredsvik).

1710 delade *löjtnant Sven Månsson Gunnander (Gonander)* och *skepparen Samuel Schutz* betalningen. Sambandet mellan dessa båda är följande: Jaktlöjtnanten eller visitören på tulljakten Sven på Galejan, d.v.s. Sven (Gunnander) Gonander, sedermera upphöjd till övervisitör, köpte hösten 1692 hus och gård 4.103, kv. Alströmer, på Drottninggatan mellan Jacob Utfalls gård å östra och inspektör Daniel Svensson på västra sidan. Säljare var Jacob Utfall. I stadens räkenskaper redovisas detta köp första uppbudsdagen 14.11.1692: ”Sven Månsson för sadelmakare Schutz hus och gård, 495 daler. Huseköpspenning 10 daler”. Denna gård på Drottninggatan fick svärsonen *jaktlöjtnanten Hans Jung* övertaga, sedan han hade gift sig med Gunnanders dotter *Brita* (begr. 13.4.1721). Det var väl i detta sammanhang, som Gunnander flyttade hit till 8.22 tillsammans med sadelmakaren Schutz son Samuel Schutz (som bör ha fått sitt namn efter Jacob Schutz företrädare i äktenskapet *sadelmakaren Samuel Wendt* (begr. 4.4.1671).

Den 30.5.1712 övertar övervisitören Hans Jung stolrum i domkyrkan efter sin svärfader Sven Månsson. Hans Jungs hustru Brita övertog samma dag Sven Månssons hustru *Marit Andersdotters* stolrum (erhållet 11.7.1702). Troligen berodde övertagandet på Gunnanders avflyttning från staden. Långt senare (2 dec, årtal försvunnet, möjligen i samband med Jonas Flybachs konkurs 1745) gav handelsmannen Martin Schultz och stadsbefallningsmannen Olof Aurell attest (enl mag. registratur) ang. avlidne visitören Sven Månssons arvingar. Utom *Jonas Flyback* uppräknas *avlidne faktoren Johan Magnus Ståhles* (begr. D 9.10.1741) änka *Britta Knape* på dess barns och jaktkaptenen Hans Jung på sin avlidna hustru Brita Gonanders och dess arvingars vägnar. (Svärson till Sven Månsson var *kontrollören vid vågen Gustaf Ståhle*, som var far till Johan Magnus och *Fabian Ståhle* samt *Olof Aurells* hustru.)

1714 och i 1715 års skattningslängd står Samuel Schutz ensam för gården, vars husvärde 800 d smt är dubbelt så högt som grannen handskmakaren Sven Ahlmans. Schutz' lösöre värderades till hela 800 d smt. I upphandlingslängden 1717 redovisade ”herr Samuel Schutz” för sin tobakslast: där omtalas hans *hustru Anna Maria Prunck* och pigan Sara Svensdotter ”Elliest hwad dess hustrus kläder angår, så förmenar han sig derföre ingen afgift böra erlægga såsom en förnäm handelsman.”

Samuel Schutz betalade tomtöret för denna tomt 1720 men övertog snart därefter 7.22 och flyttade 1749 som kommissarie till Stockholm. Såväl han som hustrun Anna Maria Prunck var avlidna före 3.12.1760.

På denna plats 8.22 omtalas i stället

handelsmannen Jörgen Insulander,

kallad ny borgare 1725 (burskap 27.4.1725). Uppenbarligen var hans ekonomi redan från starten icke den bästa, ty den 26.10.1730 uppbjöds handelsmannen Jörgen Insulanders på Kronhusgatan belägna hus och gård till samtliga kreditorers säkerhet. I konkurshandlingarna 1731 står att Insulander ägde hus och gård belägen vid Östra hamnen emellan madame Margareta Liedberg å södra och handskmakaren Ahlmans å norra, värderad till 2 500 d smt. Där bodde 1732 *handelsmännen Gustaf Cahman och Jonas Flybach, boddrängen Anders Wahrenberg och drängen Sven Michelson*. 1733 hade handelsmannen Samuel Schutz återtagit gården.

Handelsmannen i Uddevalla Erik Kock,

född 1713, död 1753, som var måg till Samuel Schutz, bodde i gården 1745. Han var son till Uddevallas rikaste man *rådmannen och titulärassessorn Jöns Kock* (född 1691, död 1779) och bror till den kände *Uddevallaborgmästaren och kommerserådet Mikael Kock*. Erik Kock grundade 1745 Vitlanda järnbruk i Tösse.

Även nästa ägare *handelsmannen Christian Hammar* hade Uddevallahärstamning. Han fick burskap i Göteborg 18.3.1743. Bouppteckning efter Christian Hammar företogs den 12.5.1760. I den värderades "hus och gård vid Östra Hamnen emellan Sille- och Kronhusgatorna" till 4060 d 16 öre. Han efterlämnade tre omyndiga barn: *Catarina Helena* på trettonde, *Ulrika* på elfte och *Israel* på tionde året gamla. Kreditorerna var flera: Tyska kyrkan genom dess föreståndare *Harder Matsen, handelsmannen Anders Barthengren och Benjamin Bagge*. Den 20.3.1769 lät

herr *Magnus Lemmike*

uppbjuda ett i stadens fjärde kvarter vid Östra Hamngatan emellan packhusinspektoren Petter Spaaks gård å norra och avlidne handelsman Erik Liedbergs änkas Madame Anna Margareta Liedbergs hus å södra sidan beläget hus och gård, som avlidne handelsman Christian Hammars änka Madame *Emerentia Hammar (el. Rydberg)* jämte dess omyndiga barns *Israels och Ulrika Hammars* förmyndare *handelsmannen Carl Limmerhult* samt mågen *styrmannen vid Svenska Ostindiska Kompaniet herr Abraham Carell* efter erhållet tillstånd av borgmästare och råd den 5.12.1768, den 12 i samma månad sålt till handelsmannen Lemmike för 4 207 daler 16 öre smt. 30-penning 140 daler 6 öre smt. Magnus Lemmike kallas handelsbetjänt i 1775 års tomtöreslängd men får burskap i Göteborg som handelsman den 17 nov. samma år. Även han tillhörde en mycket gammal Uddevallasläkt. När han den 18.11.1756 vid 23 års ålder rekommenderades av *handelsmannen Lars Schröder* till att inskrivas i handelsgemenskapen omtalades, att han sedan september 1750 hade varit köpmansgosse hos Lars Schröder. Han stannade i Schröders tjänst till 1767, då han anställdes av *handelsmannen Christian Stapel*. Sammanlagt hade han alltså tjänat i handeln 24 år, innan han blev självständig handelsman. Hos honom bodde 1765 *kaptan Ulfsparrs änka*. Magnus Lemmike ägde gården ännu 1790.

Snickaren Nicolaus Hultman uppbjöd gården tillsammans med 8.21 den 13.11.1797, varefter gårdarna delade historia.

Senare uppbud av 8.22

Se 8.21.